

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 2.7.2008
COM(2008) 412 окончателен

**СЪОБЩЕНИЕ НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**Обновена социална програма:
Възможности, достъп и солидарност в Европа на 21-ви век**

{SEC(2008) 2156}
{SEC(2008) 2157}
{SEC(2008) 2178}
{SEC(2008) 2184}

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	Въведение	3
2.	Социалното измерение на Европа – време е за обновяване и даване на нов тласък	4
3.	Обновената социална програма за възможности, достъп и солидарност: Цели..	7
4.	Обновената социална програма за възможности, достъп и солидарност: Приоритети	8
4.1.	Децата и младежите –утрешният ден на Европа.....	8
4.2.	Инвестиране в хората, повече и по-добри работни места, нови умения	9
4.3.	Мобилност	11
4.4.	По-дълъг живот в по-добро здраве.....	13
4.5.	Борба с бедността и социалното изключване.....	15
4.6.	Борба с дискриминацията.....	16
4.7.	Възможности, достъп и солидарност на глобално равнище.....	17
5.	Обновената социална програма за възможности, достъп и солидарност: Други инструменти.....	18
5.1.	Законодателство на ЕО	18
5.2.	Социален диалог	19
5.3.	Отворен метод на координация	19
5.4.	Финансиране от ЕС	20
5.5.	Партньорство, диалог и комуникация.....	21
5.6.	Гарантиране, че всички политики на ЕС насърчават възможностите, достъпа и солидарността	22
6.	Заклучение	23

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Технологичният напредък, глобализацията и застаряването на населението водят до промяна на европейските общества. През последните години ходът на промените се ускорява. Европейците вече живеят по-дълго, водят по-здравословен начин на живот и животът им преминава в условията на семейства от нов тип и на нови работни модели. Променят се ценностите и отношенията между поколенията. Пред европейците се разкриват непознати досега възможности, те имат по-голям избор и подобрени условия за живот. Европейският съюз е способствал – по специално с Лисабонската стратегия за растеж и заетост, с по-силната пазарна интеграция и макроикономическата стабилност – за създаването на споменатите възможности, като е насърчавал заетостта и мобилността.

Същевременно налице са редица обезпокоителни факти: твърде много хора са незаети или безработни и твърде много младежи напускат рано училище, в резултат на което все още твърде много хора (най-вече деца и възрастни хора) живеят в условия на бедност и социална изолация. Освен това появяват се и нови проблеми — застаряващото и по-заможното население носи със себе си засилена зависимост на възрастните хора и болестите на охолството (затлъстяване, стрес). Освен тези обществени промени със сериозни последици, през 2008 г. сме свидетели на глобално намаляване на темпото на икономическо развитие, на продължаваща нестабилност на финансовите пазари и надпревара за оскъдни ресурси, сред които са храната и енергията. Поради здравите си основи икономиката на ЕС би трябвало да понесе добре тези идващи отвън удари, но последните събития, между които бързо растящите цени на храните и горивата, пораждаат загриженост. Бедните хора са непропорционално засегнати от тези събития. Освен това, въпреки че проучванията на общественото мнение показват, че европейците са като цяло доволни от качеството си на живот, те се безпокоят за бъдещето и се страхуват, че в децата им ще бъдат по-бедни през идните години.

Социалните политики трябва да бъдат в **синхрон** с променящата се действителност – те трябва да бъдат гъвкави и да се настройват към промените. Управлението на всички равнища трябва да се издигне до нивото на това предизвикателство.

Действията в социалната област са отговорност на първо място на държавите-членки и трябва да бъдат предприемани най-близо до гражданите на национално и на субнационално равнище. Възможностите и отговорността на ЕС в социалната област са ограничени. Все пак ЕС, със съвкупността си от споделени ценности, общи правила и механизми за солидарност, има уникалната възможност да работи в партньорство с държавите-членки и заинтересованите страни и да насърчава сътрудничеството за справяне със социално-икономическата промяна, най-вече с промяната, чийто двигател е глобализацията и технологията. През изминалите петдесет години беше даден успешен отговор на появяващите се социални предизвикателства, като в рамката на здрава макроикономическа политика бяха окуражавани растежът и заетостта, и бе насърчавано равенството между половете, провеждаше се борба с дискриминацията, стимулираше се социалното партньорство, подобряваха се условията за работа и се гарантираше социално сближаване чрез преодоляване на неравенството между регионите и подпомагане на приспособяването към икономическите промени.

Сега предизвикателството е да се доизградят тези здрави основи, като се следва **обновена социална програма**. Основните цели са определени в Договора. Средствата, с които те трябва да бъдат постигнати, се нуждаят от обновяване. Необходимо е да се наблегне **върху създаването и даването на възможности** за гражданите, така че те да реализират своя потенциал, като същевременно се помага на онези, които не са способни да постигнат това.

Тази програма не може да бъде вметена в традиционните социални области; тя трябва да бъде **комплексна** и многоизмерна, да обхваща широк кръг области: от политиките по отношение на пазара на труда до образованието, здравеопазването, имиграцията и диалога между културите. Факт е, че икономическите и социалните действия на равнище ЕС и тези на национално равнище взаимно се подсилват и допълват. Ето защо настоящата обновена социална програма напълно съответства на Лисабонската стратегия за растеж и заетост и действа в посока на нейното укрепване.

Обновената социална програма, която се излага в настоящото съобщение, се базира на **възможностите, достъпа и солидарността**. Разкриването на възможности изисква постоянно усилие за създаване на повече и по-добри работни места и за повишаване на благосъстоянието. То означава разрушаване на препятствията, улесняване на мобилността, борба с дискриминацията, насърчаване на равенството между половете, подкрепа на семействата и справяне с новите форми на социална изолация. За да се използват възможностите, гражданите се нуждаят от достъп — достъп до образование, до здравни грижи, до социални услуги от общ интерес. Те трябва да са способни активно да участват и да се интегрират в живота на обществото, в което живеят. Гражданите и регионите, които не могат да се справят и са изостанали от бързия ход на промените, се нуждаят от подкрепа. Ето защо обновената социална програма е също и програма за солидарност — тя увеличава усилията за борба с бедността и социалната изолация и търси нови пътища за оказване на помощ на гражданите в приспособяването им към промените, предизвикани от глобализацията и технологиите. За да постигне тава, ЕС трябва да прояви иновативност в начините, по които определя рамките за политиките, в законодателството си, при обединяването на гражданите за обмяна на най-добри практики и в усъвършенстването на нови подходи.

Настоящата обновена социална програма взема под внимание резултатите от широко допитване до обществеността¹ стартирано от Комисията през 2007 г., за да се оцени променящата се „социална действителност“ в Европа. Определят се поредица от конкретни мерки в някои приоритетни области, които бяха идентифицирани в неотдавнашното съобщение на Комисията „*Възможности, достъп и солидарност*“. *към нова социална визия за Европа на XXI-ви век*“².

2. СОЦИАЛНОТО ИЗМЕРЕНИЕ НА ЕВРОПА – ВРЕМЕ Е ЗА ОБНОВЯВАНЕ И ДАВАНЕ НА НОВ ТЛАСЪК

Споделените социални ценности, върху които почиват основите на европейския проект от самото му начало, са неотделими от чувството за европейска идентичност. Политиките на ЕС имат силно социално измерение и положително социално

¹ http://ec.europa.eu/citizens_agenda/social_reality_stocktaking/index_en.htm

² COM(2007) 726, 20.11.2007 г.

въздействие върху обществото: Лисабонската стратегия подпомогна създаването на повече и по-добри работни места. ИПС и еврото осигуриха стабилност на цените, като улесниха създаването на работни места и стабилен растеж. Чрез политиките за сближаване бе оказана помощ на по-слабо развитите региони в ЕС и на групите в неравностойно положение. Единният пазар създаде нови възможности, като социалното въздействие на отварянето на пазарите беше вземано предвид и бяха предприемани ответни мерки. Политиките на ЕС в областта на заетостта и социалните му политики подобриха условията на труд, включително здравето и безопасността на работното място, насърчиха равните възможности и социалното приобщаване и се противопоставиха на дискриминацията, расизма и ксенофобията.

Последователните вълни на разширяване, при които бяха приети нови държави-членки, бяха огромен успех в укрепването на демокрацията и основните права, както и в увеличаването на благополучието на целия ЕС. Историята на ЕС е пример за успешен процес на „социално сближаване“, тъй като икономическите показатели на новоприетите държави-членки се подобриха, въпреки че процесът на сближаване все още не е завършен. В този процес европейските норми и правилата и насоките на ЕС изиграха определена роля. Историята на сближаването е свидетелство за силата на споделените европейски социални ценности и за способността на ЕС да подкрепя развитието им. Накратко, разширяването постигна успех в разпространението на равните възможности навсякъде в Европа.

Основните социални цели на Европа не са се променили: неотменен ангажимент за хармонично развити, сплотени и приобщаващи общества, които осигуряват зачитането на основните права в условията на здрава социална пазарна икономика. Това ясно е изразено в целите на Съюза и в Хартата за основните права на Европейския съюз.

Ходът на събитията напоследък обаче налага спешно преосмисляне на средствата, не на целите. Главният моделиращ фактор на нашето съвремие е **глобализацията**.

Глобализацията е определяща за радикална промяна както в обосновката, така и в основните насоки на европейската социална програма. По времето на предишното поколение социалното измерение направи огромна крачка напред вследствие разширяването и задълбочаването на европейския единен пазар. През 80-те години социалната програма бе замислена като средство за осигуряване на съгласие за предвиденото от програма „1992“ реструктуриране на промишлеността. Ударението беше върху защитата на заетостта и необходимостта да се гарантира консенсусът между социалните партньори, за да се улесни преобразяването на промишлеността. Днес се нуждаем от много по-обхватна социална програма, която да позволи на Европа да се възползва изцяло от възможностите, които създава глобализацията, да помогне на гражданите да се приспособят към променящата се действителност и да покаже солидарност с онези, които понасят щети.

Съвместно с глобализацията бързата **технологична промяна** има широкообхватно влияние върху обществото, а също и дълбоко въздействие върху социалните политики³. Тя увеличава търсенето на умения, като задълбочава разликите между гражданите, които имат квалификация, и онези, които не притежават такава. Средното равнище на

³ Вж. също и работния документ на Комисията „обновена социална програма за Европа: Благополучието на гражданите в информационното общество“

безработица на нискоквалифицираните работници е около 10 % срещу 7 % за онези, които за завършили средно образование и 4 % за онези, които имат висше образование. Основният социален проблем в дългосрочен план е как най-добре да се предадат на гражданите необходимите умения, които ще им дадат по-добри изгледи за успех в модерната икономика като работници, предприемачи и потребители. Тези проблеми надхвърлят областта на професионалното обучение в традиционния смисъл на думата. Тук става дума за това, какви видове умения са необходими за новия тип икономика и как могат да бъдат подготвени гражданите, за да успеят. Ето защо ЕС прави големи инвестиции в развитието на уменията, подкрепя развитието на по-ефикасни и по-устойчиви пазари на труда и социални системи, съчетава гъвкавост и сигурност и насърчава мобилността както в областта на образованието и непрекъснатото обучение, така и в тази на знанията и иновациите.

Демографските промени водят до промени в обществата и се нуждаят от новаторски решения в областта на политиките. Увеличената продължителност на живота е едно от най-големите постижения на Европа. От друга страна, тя, в съчетание с намаляващата раждаемост, със застаряването на европейското население, изисква значителни промени в начина, по който живеем, работим и се подготвяме за пенсиониране. Очаква се, че населението във възрастовата група 15-64 години ще намалее с 48 милиона до 2050 г., и че през същия период коефициентът на зависимост ще се удвои⁴. Обществените социални разходи трябва гъвкаво да се адаптират, за да бъдат взети под внимание застаряващото население на Европа и променящите се модели на работа. Повишаването на ефикасността на системите за социална сигурност, по-специално чрез подобряване на стимулирането, по-добро администриране и оценяване и чрез определяне на приоритети в програмите за разходи, стана особено важно за осигуряването на дългосрочната финансова стабилност на европейските модели за социална сигурност. ЕС работи в партньорство с държавите-членки, за да бъдат посрещнати общите предизвикателства, като подкрепя усилията им да осигуряват справедливост и финансова стабилност, като същевременно провеждат необходимата реформа на системата за здравеопазване и на пенсионната система. Съветът неотдавна прикани Комисията и Комитета за икономическа политика на ЕС да направят по-прецизен анализа на социалните разходи и на реформите, необходими за осигуряване на справедливост, ефикасност и ефективност⁵ (вж. придружаващия документ).

Имиграцията допринася в значителна степен за заетостта, растежа и благоденствието в Европейския съюз. Търсенето на мигранти, по-специално на такива със специфични умения, вероятно ще нарасне през идните години поради демографската промяна и поради недостиг на работна ръка в някои сектори и региони. Държавите-членки признаха също така и важността на съвместните действия на равнище ЕС за посрещане на предизвикателства, свързани с имиграцията и **интеграцията**.

Комисията наскоро предложи всеобхватна обща имиграционна политика за Европа⁶ за координирани действия и с цел насърчаване на благоденствието, солидарността и сигурността. За да се реализира потенциалът на имиграцията, тя трябва да бъде

⁴ Съотношението между лицата над 65 години и работещото население (15-64 години) ще се повиши от 1 към 4, както е в момента, до 1 към 2 през 2050 г.

⁵ Заключение на Съвета на ECFIN от 14 май 2008 г., които могат да бъдат намерени на: http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ecofin/100325.pdf

⁶ COM(2008) 359, 17.6.2008 г.

придружена от усилия за улесняване на успешната интеграция, включително и чрез учене на езика на страната домакин. Това също извиква на дневен ред редица сложни проблеми и изисква усилия в различни сектори като здравеопазване, жилищно настаняване и образование.

Изменението на климата и новите начини на използване на енергията ще имат за резултат създаването на нови възможности, но ще имат и социално отражение. ЕС, който е начело на международните усилия за борба с изменението на климата, анализира и неговите социалноикономически последици и разработва политики за подкрепа на приспособяването към него. Преходът към устойчива „нисковъглеродна“ икономика е от жизнено значение за благополучието на бъдещите поколения. Дейността на ЕС може да помогне да бъдат впрегнати новите възможности за икономическо развитие и за създаване на „зелени работни места“, като същевременно се работи с уязвимите групи и се провеждат консултации със социалните партньори. В този контекст следва да се обръща внимание на опасността от „енергийна бедност“.

3. ОБНОВЕНАТА СОЦИАЛНА ПРОГРАМА ЗА ВЪЗМОЖНОСТИ, ДОСТЪП И СОЛИДАРНОСТ: ЦЕЛИ

Обновената социална програма се базира на три взаимосвързани еднакво важни цели.

- Създаване на възможности: Създаването на възможности означава създаване на повече и по-добри работни места, както и улесняване на мобилността. В общества, където всички индивиди се смятат за равни, не бе трябвало да има каквито и да било бариери, които да ограничават хората. Това означава да се осигурят възможности на всеки да развива своя потенциал, като се уважава европейското многообразие и се води борба както с откритата, така и със скритата дискриминация, с расизма и ксенофобията.
- Осигуряване на достъп: Като се имат предвид твърде различните условия на започването на жизнения път, не може да бъде осигурено предоставянето на възможности, без да се подобри достъпът за гражданите в най-неравностойно положение. Всички граждани трябва да имат достъп до качествено образование, социална защита, здравеопазване и услуги, които да им помогнат да превъзмогнат началните разлики и да дадат възможност на всички да се радват на по-дълъг живот и по-добро здраве. Европейската младеж трябва да бъде подготвена да се възползва от възможностите, които се откриват пред нея. Всички европейци трябва да имат достъп до образование и до възможност за развиване на уменията си (например, в „училища за втори шанс“ или чрез обучение през целия живот), така че да бъдат в състояние да се приспособят към промените и да положат ново начало във различни етапи от живота си.
- Проява на солидарността: Европейците са свързани с идеята за социалната солидарност: тази между поколенията, между регионите, между по-заможните и по-бедните и между по-богатите и по-малко богатите държави-членки. Солидарността е част от начина, по който функционира европейското общество, и по който Европа контактува с останалия свят. Истинското равенство по отношение на възможностите зависи както от достъпа, така и от солидарността. Солидарността предполага действия в помощ на онези, които са в неравностойно положение, онези, които не могат да извлекат полза от отвореното, бързо променящо се общество. Това означава

да се насърчава социалното приобщаване, участието и диалога и да се води борба с бедността. Това означава да се оказва подкрепа на онези, които срещат временни, проходни проблеми, дължащи се на глобализацията и на технологичните промени.

Действията, насочени към осъществяването на тези цели, са преди всичко отговорност на държавите-членки на национално, регионално и местно равнище. Обхватът на дейностите е широк и налага определяне на приоритетите. Ето защо програмата, изложена по-долу, е съсредоточена върху ключови области – младеж, човешки капитал, по-дълъг живот и по-добро здраве, мобилност, социално приобщаване, борба с дискриминацията и равни възможности, както и участие и граждански диалог – в които дейността на ЕС е стойностна и се провежда при пълно зачитане на принципите на субсидиарност и пропорционалност. Дейностите във всяка от тези области допринасят за реализирането на трите цели – възможности, достъп и солидарност. Те отразяват необходимостта за ЕС от въвеждане на обновление и доразвиване - в начините на определяне на политиките на ЕС, в законодателството му, при обединяването на гражданите в обмяната на най-добри практики и при даването на импулс за усъвършенстване на нови подходи.

4. ОБНОВЕНАТА СОЦИАЛНА ПРОГРАМА ЗА ВЪЗМОЖНОСТИ, ДОСТЪП И СОЛИДАРНОСТ: ПРИОРИТЕТИ

4.1. Децата и младежите –утрешният ден на Европа

Бъдещето на Европа е в ръцете на нейната младеж. За много млади хора обаче изгледите за успех в живота са минимални – те не разполагат с възможностите, нито с достъпа до образование и обучение, чрез които да реализират своя пълен потенциал. 19 милиона деца и младежи са изложени на риска от бедност и шест милиона отпадат от училище всяка година. Необходими са действия, за да се прекъсне порочният кръг от изпълнено с лишения детство, нездравословен начин на живот, лош успех в училище и социална изолация на децата. Трябва да се търси решение на проблемите, с които се младите хора се срещат: високата степен на безработица сред младежите, големият брой рано напускащи училище младежи, относителната несигурност на работните места и неравенството в заплащането. Същото се отнася и до тревогата на младите хора, че може да са по-бедни от предишните поколения, когато остарееят, въпреки че ще са работили по-дълго. Всички деца се нуждаят от образование, което да ги подготви и да им даде шанс в съвременния свят. Те имат нужда да бъдат окуражавани да достигнат до различни и по-високи, отколкото тези на родителите им, равнища на квалификация и умения.

ЕС може да помогне да се развият нови форми на солидарност между поколенията и да се работи по специфичните проблеми, с които се сблъскват младите хора днес, включително достъпът до образование и обучение, до пазара на труда, настаняването и финансирането. Европейският пакт за младежта, одобрен от Европейския Съвет през март 2005 г. предлага обща рамка за действия от страна на ЕС и държавите-членки. Комисията ще продължи редица дейности, насочени към децата и младежта: взимане пред вид на правата на децата в дейностите на ЕС, засилване на усилията за насърчаване и защита на правата на детето⁷, посветени на младежта и здравето

⁷

Вж. http://ec.europa.eu/justice_home/fsj/children/fsj_children_intro_en.htm

дейности и насърчаване на по-безопасното използване на интернет⁸. и засилени мерки за сигурност по пътищата.

Други действия

Обновената социална програма включва:

– Съобщение за училищното образование в подкрепа на усилията на държавите-членки да подобрат качеството на своите образователни системи и да постигнат целите по отношение на рано отпадащите от училище, на грамотността, на участието в средното образование и в подготовката на младите хора за обучението през целия живот. То идва след допитване до обществеността по въпроса на „Училищата на 21-ви век“. Осигуряването на максимална ефективност и справедливост на началното образование и обучение е съществена част от осигуряването на възможности за младежите.

– Зелена книга по въпросите на „Миграцията и мобилността: предизвикателства за образователните системи на ЕС“.

По-късно през 2008/2009 г. Комисията ще:

– оповести съобщение за развитието на отворения метод на координация за младежта, като се обърне специално внимание на младежите разполагащи с по-ограничен избор от възможности.

– разработи комплексен подход към детската бедност, базиран върху количествени цели (вж. раздел 5.2), който се вдъхновява от Европейската стратегия за приобщаването и социалната защита.

4.2. Инвестиране в хората, повече и по-добри работни места, нови умения

Новата социална програма е неразделна част от Лисабонската стратегия и от Стратегията на ЕС за устойчиво развитие. Един от най-големите приноси, които ЕС може да направи за благополучието, е да насърчи растежа и заетостта, тъй като здравата икономика е основата за благоденствие, а най-добрият начин за излизане от бедността е работата. Лисабонската стратегия и ИПС допринасят за създаването на повече работни места, като осигуряват стабилност на цените, намалена безработица и увеличена производителност. Пролетна икономическа прогноза за 2008 г. предвижда създаването на 3 милиона нови работни места през 2008 и 2009 г. към вече създадените 7.5 милиона през 2006 и 2007 г. Малките и средните предприятия имат ключова роля в създаването на нови и по-добри работни места, както ясно се признава в приетия неотдавна „Законодателен акт за малките предприятия“ в Европа⁹.

Ключовата роля на ЕС по отношение на глобализацията и бързите технологични промени се изразява в това да помогне на държавите-членки да модернизират пазара на труда и да направят по-бързо необходимите промени и реструктуриране. В ЕС бе постигнато споразумение за общите принципи на гъвкавостта и сигурността и за начините, базирани на гъвкави и сигурни договорни отношения, на обучение през целия живот, на ефективни активни политики на пазара на труда и модерни

⁸ COM(2008) 106, 27.2.2008 г.

⁹ COM(2008) 394, 25.6.2008 г.

социалноосигурителни системи, за улесняване на промените на пазара на труда и да направи труда доходоносен. Комисията работи с държавите-членки и социалните партньори за прилагане на принципите на гъвкавостта и сигурността на национално равнище в рамките на програмите за реформа, свързани с Лисабонската стратегия. По отношение на законодателството, е важно, че Европейския парламент и Съветът бързо достигнаха до положително заключение по предложенията за директиви за работното време и за временната работа, предоставена от посредническа агенция.

Социалният диалог на европейско равнище е от съществено значение за улесняване на промяната. Директивата за Европейските работнически съвети предоставя платформа за диалог между работодатели и работници и може да бъде допълнително усъвършенствана. В процес на развитие е сътрудничеството между социалните партньори и обществените органи в предвиждането и управлението на промените.

Структурните фондове предоставят финансова подкрепа на държавите-членки, регионите, общините, предприятията и гражданите, така че те да предвидят променящите се обстоятелства и да се адаптират към тях. Европейският фонд за приспособяване към глобализацията (EGF), създаден през 2007 г., предоставя подкрепа за бърза реинтеграция в пазара на труда на работници, останали без работа в резултат на промени в търговските практики, настъпили вследствие на глобализацията. EGF оказва положително въздействие в редица държави-членки, но потенциалът му може да се използва по-пълно.

Имиграцията вече играе важна роля в запълването на наличните на пазара на труда празнини и недостиг на квалифицирани работници. Търсенето на мигранти, по-специално на такива със специфични умения, вероятно ще нарасне във връзка с демографските промени. В направеното неотдавна Съобщение относно общата имиграционна политика за Европа¹⁰ на Комисията се определят редица инициативи, чиято цел е да гарантират, че икономическата миграция се управлява добре съвместно с държавите-членки въз основа на общо договорени принципи. Интеграцията е един от тези ключови принципи.

Образованието и инвестирането във формирането на човешкия капитал е изключително важно за да се гарантира участието в пазара на труда, социалното приобщаване и да се подобри конкурентоспособността на ЕС. В съвременния бързо променящ се свят хората имат нужда от възможности в различни етапи от живота си. Това означава ангажимент за обучение през целия живот и непрекъснато обновяване на уменията, обвързано с настоящите и бъдещите нужди на пазара на труда. Комисията ще предложи инициативи по отношение на уменията и на подкрепата за държавите-членки в усилията им да модернизират своите образователни системи в рамките на Договора. Новите умения – предприемаческите, свързаните с „нисковъглеродната“ икономика, с информационните и комуникационните технологии – а също и онези, които благоприятстват дигиталната, медийната и финансовата грамотност, са част от набора съвременни умения.

Необходимите реформи ще бъдат проведени в рамките на Лисабонската стратегия, в която се включват Европейската стратегия по заетостта и Отворения метод на координация в областта на образованието и обучението. Освен това ще бъдат

¹⁰ COM(2008) 359, 17.6.2008 г.

предприети действия за насърчаване на обучението на предприемачи, на „електронните умения“ в областта на ИКТ¹¹ и на финансовото обучение в ЕС.

Други действия:

Като част на настоящия пакет, Комисията предлага

- Директива за подобряване на функционирането на Европейските работнически съвети, за да се гарантира социалният диалог по отношение на операциите по реструктуриране. Обновената социална програма се придружава също така и от работни документи на службите, като единият от тях има за цел да окуражи и подкрепи социалните партньори да полагат още повече усилия за предвиждане и управляване на структурните промени, а в другия се подчертава важността от постигане на транснационални споразумения на равнище дружества.

- доклад от Европейския фонд за приспособяване към глобализацията, в който се прави преглед на първата година от дейността му, и се показва как могат да бъдат опростени и модернизирани процедурите, като се предлагат и редица идеи за това как би могла да бъде рационализирана работата на EGF.

По-късно през 2008/2009 г. Комисията ще предложи:

- Инициатива „Нови умения за нови работни места“, в която се излага първоначална оценка на нуждите на пазара на труда и необходимостта от умения до 2020 г. и се прави преглед на съществуващите инструменти за предвиждане на национално и на общностно равнище, както и предложения за по-ефективен подход за осигуряване на предвиждане и сравняване между търсенето и предлагането на работна ръка чрез създаване на взаимодействие между политиките в областта на заетостта, обучението и образованието;

- актуализирана стратегическа рамка за европейско сътрудничество в областта на образованието и обучението, за да се приведе в действие отворения метод на координация;

- съобщение за езиковото многообразие в ЕС.

4.3. Мобилност

Свободното движение на хора е важен източник на възможности за гражданите, който помага да се повиши икономическия растеж и конкурентоспособността. Европейските граждани са все по-мобилни. ЕС има изградена стабилна правна рамка, осигуряваща свободното движение на работници. Освен това, ЕС предоставя практическа подкрепа за улесняване на мобилността и за премахване на потенциалните препятствия, включително и подкрепа за свободното движение на работници чрез Плана за действие на ЕС в областта на трудовата мобилност

ЕС подкрепя също и мобилността на студентите и младите хора чрез разнообразни транснационални европейски програми, каквато е програмата „Еразмус“. Това спомага за развиването на техните езикови умения, на уменията им за общуване между

¹¹ COM(2007) 496, 7.9.2007 г.

културите, на техните перспективи за намиране на работа и ги прави по-възприемчиви към идеята за трудова или географска мобилност.

Директивата за командироването на работници беше от ключово значение за насърчаването на свободното движение услуги, като същевременно защитаваше работниците и условията на труд. Командироването на работници от една държава-членка в друга обаче повдига също така редица въпроси за прилагането на съществуващото европейско и национално законодателство и практики по отношение на командированите работници. Комисията наскоро прие препоръка¹² за разширяване на административното сътрудничество, за да се противодейства на недекларираната работа и да се осигури адекватно ниво на доверие между държавите-членки.

Някои въпроси също бяха широко обсъждани наскоро по повод на решения на Съда (в делата Laval, Viking и Rüffert). Комисията ще подкрепи държавите-членки в усилията им ефективно да използват възможностите, предоставени от съществуващата директива за командироването на работници. Същевременно, въз основа на задълбочен анализ на решенията и на други прецеденти от съдебната практика, Комисията ще разглежда тези въпроси със социалните партньори и държавите-членки и ще работи по бъдещите тревожащи въпроси, включително и на специално свикан форум през есента на 2008 г. Комисията се е ангажирала да гарантира, че няма противоречие между основните свободи, залегнали в Договора, и защитата на основните права и старателно ще оценява и обсъжда тревожните въпроси и ще предлага отговори за тях, включително като предоставя, ако е необходимо, насоки за интерпретация.

В този контекст Комисията приветства силно общата позиция, приета от съвета на министрите на 9 юни 2008 г., която, по отношение на наетите чрез агенции за временна заетост работници, установява принципа на равно третиране още от първия ден, освен ако социалните партньори не решат друго.

Други действия:

Като част от настоящия пакет, Комисията:

- приканва социалните партньори и държавите-членки да обсъдят въпросите, повдигнати от приетите наскоро решения на Съда и организира форум, за да насърчи дискусиите и обмяната на най-добри практики между заинтересованите страни за това как да се зачитат социалните права на фона на нарастващата мобилност на работната ръка. Комисията ще подкрепи държавите-членки и ще дискутира с тях и със социалните партньори как да се преодолеят проблемите, предизвикващи загриженост;

¹² Препоръка на Комисията от 3 април 2008 г. за разширяване на административното сътрудничество в контекста на командироването на работници в рамките на предоставянето на услуги

- продължава да развива „петата свобода“ като премахва препятствията пред свободното движение на знание, като насърчава мобилността на специфични групи като изследователи¹³, млади предприемачи¹⁴, младежи¹⁵ и доброволци¹⁶. - Тя ще се стреми да осигури пълно и стриктно прилагане на Директивата за взаимно признаване на професионалните квалификации¹⁷ на ЕС.

4.4. По-дълъг живот в по-добро здраве

Застаряването на европейското общество изисква разнообразни политически мерки - от подкрепа на изследвания за това как информационните технологии могат да подобрят здравето и благополучието на по-възрастните, до оценка на необходимостта за здравни грижи и пенсионни реформи, за да се посрещнат нуждите на застаряващото население, като се гарантира стабилността на обществените финанси.

ЕС следва да улеснява достъпа на всички граждани до качествено здравни грижи. Разширяването на правата на пациентите, така че те да включват и трансгранично здравно обслужване, е важен аспект от тази дейност. Налице е необходимост да се изяснят правата на пациентите и от рамка, която да гарантира, че държавите-членки си запазват възможността да вземат решения за своите национални системи за здравеопазване, водени от грижата за необходимостта от устойчиво финансиране. Налице е и необходимост от насърчаване на мобилността на пациенти и работещи в областта на здравеопазването, като се улесни трансграничната съвместимост на електронните здравни записи, като същевременно се спазва неприкосновеността на личния живот.

ЕС подкрепя усилията на държавите-членки да осигурят финансовата устойчивост на системите за социална сигурност, включително и в здравеопазването, така че да се гарантира изплащането на адекватни пенсии в бъдеще, и да се запази качеството на достъпността на услугите. От 2006 г. в рамките на Отворения метод за координация в тези области финансовата устойчивост и социалната адекватност за били общи съвместни цели. Комисията и държавите-членки анализират също и икономическото и бюджетното отражение на застаряването, както и това на реформите на пенсионното и здравното осигуряване.

Бедността, безработицата, ниското образователно равнище, генетичният риск, уврежданията се свързват с влошено здраве. С Европейската здравна стратегия¹⁸ приета през октомври 2007 г. се подчертават общите ценности като всеобщност, достъп до качествено здравеопазване, справедливост и солидарност. В нея се предвиждат дейности, чрез които да се посрещнат предизвикателствата, свързани със застаряването на населението в Европа и с нарастващото неравенство в здравеопазването. Европейският здравен портал предоставя на гражданите и заинтересованите страни достъп до информация по ключови въпроси, свързани със здравеопазването.

¹³ COM(2008) 317, 23.5.2008 г., По-добри кариери и повече мобилност: европейско партньорство за изследователите.

¹⁴ Пилотен проект 2008–2010 г..

¹⁵ Планирана е Зелена книга за юни 2009 г.

¹⁶ Предложение за препоръка на Съвета в придружаващия документ.

¹⁷ Директива 2005/36/ЕО на Европейския парламент и на Съвета относно признаването на професионалните квалификации.

¹⁸ COM(2007) 630, 23.10.2007 г.

Със Стратегията за здравословни и безопасни условия на труд, приета от Комисията през 2007 г.¹⁹ на гражданите се помага да останат по-дълго на пазара на труда като се подобрява защитата срещу опасности на работното място. Със споменатата стратегия се цели до 2012 г. да се постигне намаляване с 25 % на инцидентите на работното място.

Други действия:

Комисията:

- ще предложи директива за прилагането на правата на пациентите при трансгранични здравни грижи. С нея ще бъде създадена общностна рамка за трансгранични здравни грижи въз основа на съдебната практика на Съда на Европейските общности. Чрез директивата ще се помогне да: се постигне правна яснота по отношение на правата на пациентите; да се гарантират висококачествени, безопасни и ефикасни трансгранични здравни грижи; и да се предостави рамка за европейско сътрудничество при пълно зачитане на принципите на националните системи и като се гарантира тяхната стабилност.

- ще предложи препоръка за трансгранична оперативна съвместимост на електронните здравни досиета, с която ще се улесни мобилността на пациенти и работещи в здравната сфера;

- през есента на 2008 г. ще представи съобщение, посветено на действията, чрез които ще бъдат посрещнати нуждите на застаряващото население. В рамките на „Европейски план за действие за по-добро остаряване в информационното общество“ чрез една нова финансирана от ЕС програма ще бъдат отделени над 600 милиона евро за изследвания върху използването на информационните и комуникационните технологии за подобряване на качеството на живот на възрастните хора у дома им, на работното им място и по-общо в обществото;

- през пролетта на 2009 г. ще публикува актуализиран доклад за въздействието на застаряването върху обществените разходи, след който през есента на 2009 г. ще бъде представено съобщение за устойчивостта на обществените финанси в дългосрочен план;

- през 2009 г. ще публикува съобщение за неравенството в здравеопазването, което ще бъде базирано върху работата по социалното приобщаване и социалната защита в рамките на отворения модел за координация.

- ще предложи съобщение и проект за препоръка на Съвета за безопасността на пациентите и за качеството на здравните услуги, включително и за превенцията и контрола на инфекциите, свързани с здравните грижи, както и съобщение за телемедицината и иновативните, базирани върху информационните и комуникационните технологии, инструменти за лечение на хроничните заболявания.

¹⁹ COM(2007) 62, 21.02.2007 г.

- ще публикува Зелена книга за медицинския персонал в ЕС, който е изключително важен за осигуряване на висококачествени здравни услуги, в която ще бъдат разгледани поставените от застаряването, мобилността и технологичните промени предизвикателства, а също и начините за справяне с тях.

4.5. Борба с бедността и социалното изключване

Около 78 милиона европейци, или 16 % от населението на ЕС, са застрашени от бедност. От бедност страдат по-специално безработните, хората с увреждания и възрастните; в особено голяма степен са застрашени жените. Дори заетостта не е гаранция срещу бедността. Бедността сред работещите се увеличава, като застрашава около 8 % от заетите. Съществуват бариери и финансови възпиращи фактори, които не позволяват или разубеждават определени групи да получат пълен достъп до заетост, обучение, образование, настаняване и здравни грижи. Като част от борбата срещу бедността ЕС помага да се координират усилията, насочени към насърчаване на активното приобщаване, в това число интегрирането в пазара на труда, повишаването на финансовата привлекателност на заетостта и обучението през целия живот, особено за хората, които са най-откъснати от пазара на труда. Комисията също така се стреми да гарантира, че правилата на единния пазар и конкуренцията улесняват разработването на качествени, достъпни и устойчиви социални услуги, като това се отнася и за услугите, осигурявани от предприятия в областта на социалната икономика (напр. кооперации, взаимоспомагателни дружества).

Други действия:

Комисията представя своя първи, обхващащ две години, доклад за социалните служби от общ интерес като част от пакета и през 2008/2009 г.:

- ще предложи препоръка за активното приобщаване, в която се разглеждат въпроси като подпомагане на доходите, връзките с пазара на труда и по-добрия достъп до качествени услуги. Планираната за 2010 г. „Година на приобщаването и борбата срещу бедността“, ще даде възможност за подновяване на политическия ангажимент от страна на ЕС и на държавите-членки към тези основни цели на Договора за ЕО.

- ще преработи и значително ще разшири програмата за помощ с храни за най-нуждаещите се хора в Европа. През 2006 г. програмата е осигурила храна на над 13 милиона души, а в контекста на повишаващите се цени на храните значимостта ѝ още повече нараства.

- ще предприеме инициативи за повишаване на електронната грамотност, ще ускори разпространението на широколентовия достъп в районите, където този достъп е ограничен²⁰ и, с оглед на борбата с дигиталното разделение, ще осигури по-добър достъп и достъпност на хората с увреждания до информационното общество²¹. Планира се и действие за насърчаване на финансовото приобщаване, така че на никого в ЕС да не бъде отказано разкриване на основна банкова сметка.

²⁰ COM(2006) 129, 20.3.2006 г.

²¹ COM(2007) 694, 8.11.2007 г.

4.6. Борба с дискриминацията

Реализирането на възможности означава системна борба с дискриминацията, расизма и ксенофобията. Освен отдавна съществуващата правна защита от дискриминация въз основа на пола, в ЕС има и законодателство, което преследва дискриминацията въз основа на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация в областта на заетостта, както и дискриминацията въз основа на расова или етническа принадлежност в области като заетостта, образованието, социалната защита и достъпа до стоки и услуги. За да бъде завършено изграждането на законовата рамка, ключов елемент от обновената социална програма е предложената директива за борба с дискриминацията въз основа на религия или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация и за въвеждане в действие на принципа за равното третиране извън областта на заетостта.

ЕС активно участва в борбата срещу расизма и ксенофобията и окуражава Съвета да приеме официално рамково решение по отношение на расизма и ксенофобията, за каквото през април 2007 г. беше постигнато политическо споразумение.

През последните петдесет години ЕС налагаше равенството между половете (една от неговите основни ценности), като разработваше цялостна законодателна рамка. ЕС инвестира в увеличаването на дела на жените в пазара на труда чрез Европейския социален фонд. Равнището на заетост на жените се повиши от 54,3 % до 57,2 % между 2001 г. и 2006 г., а целта за 60 % през 2010 г. е достижима. Неравенството обаче не е изчезнало, както показват разликите в заплащането на жените и мъжете. Жените са все така по-слабо представени в процесите на вземане на икономически и политически решения²².

Други действия:

Като част от настоящия пакет, Комисията:

- предлага директива за борба с дискриминацията въз основа на религия или вярвания, увреждания, възраст или сексуална ориентация и за въвеждане в действие на принципа за равното третиране извън областта на заетостта. Тя ще продължи дейността си извън областта на законодателството за насърчаване на равенството в близко сътрудничество с държавите-членки, гражданското общество и социалните партньори²³.

- докладва за инструментите и политиките на ЕС в полза на европейската ромска общност (вж. придружаващия доклад).

Комисията:

- ще засили интегрирането на проблематиката на половете („интегриране в политиките“) в своите политики и дейности, в това число и на онези, които са застъпени в настоящата обновена социална програма, в съответствие с ангажиментите, поети в „Пътната карта за равенство между жените и мъжете“ (2006-2010 г.) на ЕС, и на „Европейския пакт за равенство между мъжете и жените“;

²² Жените и мъжете във вземането на решения 2007, Европейска Комисия, 2008 г.

²³ Виж придружаващото съобщение „Недискриминация и равни възможности: подновен ангажимент“.

- през 2008 г. ще изготви доклад за прилагането на Пътната карта, а през 2010 г. ще представи оценка и стратегия за последващ контрол;
- ще обмисли представянето на законодателни предложения през септември 2008 г. с оглед на подобряване на съчетаването на професионалния с личния живот, чрез подобряване на условията за ползване на отпуск за отглеждане на дете, чрез въвеждането на нови форми за отпуск (по бащинство, за осиновяване и отпуск за гледане на родители) и повишаване на степента на закрила за бременни жени.
- ще продължи да се бори с разликите в заплащането между мъже и жени, в съответствие с приетото през юли 2007 г. съобщение²⁴, по-специално като проучва начини за подобряване на административната рамка и на начини за нейното прилагане, като изцяло използва Европейската стратегия за растеж и заетост, като насърчава работодателите да поемат ангажимент за равно заплащане и като подкрепят обмяната на добри практики на равнище Общност;
- през септември 2008 г. ще публикува доклад за изпълнението на целите по проекта „Барселона“ относно наличността на детските заведения;
- ще съсредоточи Отворения метод за координация върху намаляването на процента на заплашените от бедност жени, особено на по-възрастните жени.
- ще предприеме действие по отношение на неравнопоставеност между половете в областта на предприемачеството (понастоящем само 31 % от предприемачите в Европа са жени).

4.7. Възможности, достъп и солидарност на глобално равнище

ЕС си сътрудничи с партньори на национално и международно равнище, за да насърчава високи социални стандарти, които защитават работниците, потребителите и околната среда. Чрез съгласуваните си действия ЕС способства да се оформи международният дневен ред и да се използват положителните ефекти на глобализацията и управлението на промените. Комисията ще отделя все по-голямо внимание на проекцията на социалните си политики извън ЕС и на социалните последици в глобален мащаб на своите вътрешни политики.

Комисията ще продължи сътрудничеството в социалната област и в свързаните с нея области²⁵ със страните кандидатки и с потенциалните страни кандидатки. Те ще подпомогне международните усилия, с които се цели насърчаване на социалното измерение на глобализацията. Тя също така ще се стреми да продължава диалога относно политиките за заетостта и социалната област на двустранни и регионални форуми, включително със страните партньори от Европейската политика за съседство и с нововъзникващи икономики. Комисията ще гарантира, че нейните външни отношения, търговия и политики за развитие в най-широк смисъл подпомагат насърчаването на възможностите, достъпа и солидарността и отвъд границите на ЕС.

²⁴ COM(2007) 424, 18.7.2007 г.

²⁵ Вж. напр. съобщението на Комисията „Западни балкани: укрепване на европейската перспектива“, COM(2008) 127, 5.3.2008 г.

Тя ще включи предизвикващите тревога социални въпроси по отношение на условията за достоен труд в споразумения между ЕС и трети страни, ще засили социалното измерение на търговията и свързаните с нея политики (включително и чрез Общата система за преференции и Споразуменията за свободна търговия). Политиките за развитие и външните политики, както и помощта, отпускана в тези области също така ще послужат за развитието на системи за социална закрила, за модернизация на пазарите на труда и ще подпомогнат международните усилия, свързани със социалното измерение на глобализацията и промяната на климата.

Други действия:

Комисията потвърждава ангажимента си да насърчава международно приетия дневен ред за достойни условия на труд, включително като си сътрудничи с Международната организация на труда (МОТ) и друг партньори, и чрез мобилизацията на всички подходящи политики на ЕС (вж. придружаващия доклад, в който се подчертава напредъкът, постигнат от 2006 г. до днес). Комисията призовава всички държави-членки да дадат пример като ратифицират и започнат да прилагат конвенциите на МОТ, които МОТ счита за актуализирани.

Комисията ще продължи да насърчава корпоративната социална отговорност, като си сътрудничи със всички заинтересовани страни.

5. ОБНОВЕНАТА СОЦИАЛНА ПРОГРАМА ЗА ВЪЗМОЖНОСТИ, ДОСТЪП И СОЛИДАРНОСТ: Други инструменти

Прегледът на постигнатото в социалната област потвърди, че гражданите и заинтересованите страни очакват от ЕС да внесе добавена стойност в социалното развитие, като същевременно се съобразява със принципите на субсидиарност, пропорционалност и многообразие. Той ще продължи да работи в същата насока, като си служи с инструментите на Договора за ЕО (законодателство, социален диалог, Отворения метод за координация, финансирането на ЕС, привличането на гражданското общество) и като използва потенциала за положително взаимодействие между споменатите инструменти в цялостен подход и в едно „по-умно“ съчетание от инструменти за реализация на политиките. Координацията и наблюдението на икономическите и бюджетните политики също играят значителна роля в това отношение.

5.1. Законодателство на ЕО

ЕС създаде солидна законодателна рамка, за да осигури благополучието на европейците, като установи и утвърди правата им като граждани, потребители и работници в много области, към които спадат мобилността, здравето и сигурността, социалната сигурност, условията за труд, информацията и консултирането, равенството между половете и недискриминацията.

В някои случаи едно ново законодателство на ЕС може да предложи решения, ако са налице широк консенсус за неговата адекватност и убедителни доказателства за добавената му стойност. Необходимо е да се осъвремени и рационализира съществуващото законодателство в светлината на възникващите проблеми (напр. в области като дискриминацията, здравето и сигурността), на новите форми на

организация на труда (напр. европейските работнически съвети, съчетаването на работата и семейния живот) и на съдебната практика на Съда (напр. работното време, социалната сигурност, трансграничните здравни грижи).

Съществуващото законодателство следва да бъде приведено в действие и спазвано на практика. Проблеми като неправилно прилагане често се дължат на липсата на знания или на недостатъчна координация и сътрудничество между националните власти. Комисията ще работи с държавите-членки, социалните партньори и с други участници, за да решава споменатите проблеми в съответствие със своето съобщение „Европа на резултатите – прилагане на правото на общността“²⁶ и със своята подкрепа за гражданите и бизнеса в контекста на прегледа на единния пазар.

5.2. Социален диалог

Европейският социален диалог, един от крайъгълните камъни на европейския социален модел, играе съществена роля в определянето на политиките на ЕС. Включеното в Договора право на социалните партньори да бъдат консултирани преди каквато и да било инициатива на Комисията в областта на заетостта или в социалната област, да преговарят помежду си по предложени от Комисията въпроси или да сключват автономни споразумения по собствена инициатива донесе множество положителни резултати, напр. споразуменията за отпуск за отглеждане на дете, за насилието и стреса на работното място, за дистанционната работа и конвенцията на МОТ за морските лица. Част от настоящия пакет са и работен документ по въпросите на дистанционната работа, както и предложение относно споразумение на социалните партньори по отношение на Морската конвенция на МОТ.

Комисията призовава социалните партньори да използват изцяло възможностите, които предоставя Европейският социален диалог. Предвид техните знания и опит, те са в най-благоприятна позиция, за да идентифицират промените в социална реалност, и имат специфична роля в търсенето на решения на тези промени. ЕС ще продължи да улеснява социалния диалог, включително на секторно равнище и в промишлеността, както и прилагането на рамковите европейски споразумения от страна на националните социални партньори.

5.3. Отворен метод на координация

Отворените методи на координация (ОМК) са ключови за социалната програма на ЕС – те са помогнали държавите-членки да разработят общо гледище по отношение на социалните предизвикателства, насърчили са желанието им за сътрудничество и за учене от практиките на другите, създали са нова динамика в разгръщането и прилагането на реформите и са създали благоприятна среда за изработване на базирани в по-голяма степен на знанието политики, ориентирани към откритост, прозрачност и участие.

Първата Европейска стратегия за заетостта, подета през 1997 г., спомогна за създаването на повече и по-добри работни места и с това – директно за увеличаването на благоденствието. ОМК в областта на образованието и обучението, започната през 2002 г., осигури ценна подкрепа на държавите-членки за разработването на политиките

²⁶ COM(2007) 502, 5.9.2007 г.

и стратегиите им за обучение през целия живот. Резултатите от прилагането на Отворения метод на координация в областта на социалната закрила и социалното приобщаване (по-нататък „социален ОМК“) в области, които са извън преките компетенции на Комисията (напр. пенсии, семейни надбавки и обезщетения за увреждания, здравеопазване и дългосрочни грижи), показват, че този процес е съществено допълнение към законодателството на ЕС. Той илюстрира по какъв начин доброволното сътрудничество между държавите-членки, подкрепено от ЕС, може да реализира на практика принципа на субсидиарността в съвместните им усилия за борба с бедността и изключването, и да подпомогне създаването на съвременни, устойчиви и справедливи системи за социална закрила.

Доказано беше, че е необходимо определянето на количествени цели и показатели, за да бъде стимулиран и проследяван напредъкът на равнище ЕС и на национално равнище. Подготовката на Лисабонската стратегия за етапа след 2010 г. ще предостави възможност за оценка на напредъка по отношение на целите и да се проучи дали не могат да бъдат определени дори и още по-амбициозни цели (като по-високи равнища на заетост сред младите хора, по-възрастните работници и жените). Следва също така да се прецени дали да се въведат или да се актуализират цели в други области, в които се прилага ОМК (напр. процентът от БВП, отделен за инвестиране в човешкия капитал; намаляване на бедността, и по-специално на детската бедност; повишаване на образователното равнище, определяне на цели за реформа на пенсиите, на здравеопазването и на дългосрочните грижи), за да бъдат отразени обновените ангажименти за постигане на резултати в рамките на обновената социална програма. Необходимите в този контекст статистически данни ще бъдат получени в сътрудничество с Евростат и Европейската статистическа система.

Други действия

Комисията:

- предлага да се засили и използва изцяло потенциалът на социалния ОМК чрез прилагане на някои от използваните в рамките на Лисабонската стратегия процедури и работни методи с оглед на засилването на политическия ангажимент и на подобряването на популярността (включително чрез определяне на количествени цели), да се укрепят връзките с други политики, да се подобрят аналитичните инструменти и базата от знания и да се насърчи мониторингът, взаимното обучение и партньорските проверки от страна на държавите-членки. (вж. придружаващия документ);

- ще разгледа възможността да предложи препоръка относно активното приобщаване (вж. 4.5).

Прегледът на социалната действителност сочи, че е налице все по-широк консенсус, че БИП като мярка за икономическите постижения не е достатъчен за ориентиране на политиките, така че да отговорят на сложните съвременни предизвикателства. Комисията ще подкрепи разработването на цели по отношение на благополучието които да бъдат „отвъд БИП“.

5.4. Финансиране от ЕС

Политиката за сближаване и структурните фондове дават жизненоважен принос допринасят за насърчаването на възможностите, достъпа и солидарността, като

засилват едновременно конкурентоспособността и социалното сближаване. В рамките на настоящия програмен период 2007-2013 г. политиката за сближаване и по-специално Европейският социален фонд ще изразходват около 14 милиарда евро за засилване на способността на дружествата и работниците да се подготвят за промените и да ги контролират; около 26 милиарда са предназначени за повишаване на качеството на образованието и обучението; около 30 милиарда – за повишаване на равнището на заетостта, като тук се включват и мерки за борба с дискриминацията, 5 милиарда евро за инвестиции в здравеопазване и 1,2 милиарда евро за повишаване на заетостта на мигрантите и за социалното им приобщаване. Освен това Европейският фонд за интеграция на граждани на трети страни (2007–2013 г.) подкрепя интеграцията на новите мигранти в държавите-членки. Комисията работи с държавите-членки за най-ефикасна употреба на изброените инвестиции, и по-специално, за да подкрепи приоритетите на политиките в рамките на Лисабонската стратегия. Както е обяснено по-горе (вж. 4.2), Европейският фонд за приспособяване към глобализацията подкрепя работници, които са се оказали без работа поради глобализацията.

Европейският фонд за гарантиране на земеделieto (ЕФГЗ) и Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) също допринасят за социалната програма на ЕС като осигуряват снабдяване с качествени храни на достъпни цени, като повишават конкурентоспособността на селското и горското стопанство и на хранително-вкусовата промишленост и качеството на работните места в тях, повишават качеството на живот в селските области и като цяло подобряват възможностите за намиране на работа в тези области.

Програмата за заетост и социална солидарност за периода 2007–2013 г. (PROGRESS)²⁷ помага да се привежда в действие правото на ЕС, създава общо разбиране за целите и приоритетите на ЕС и заздравява партньорските връзки с ключовите заинтересовани страни на национално равнище и на равнище ЕС. Програмата за обучение през целия живот и програмата „Младежта в действие“ подкрепят съответно развитието на качествено образование и обучение и на социалната интеграция на младите хора в съответствие с политическите цели на отворения метод на координация. По-широкото включване на научната общност и по-интензивните връзки с други сега провеждащи се изследователски дейности, подкрепяни от Рамковата програма за изследвания за периода 2007-2013 г., също ще допринесат за развитието на политиките, базирани на знания и факти.

5.5. Партньорство, диалог и комуникация

Идеята за възможности, достъп и солидарност за всички може да се реализира само чрез партньорство между европейските институции, държавите-членки, регионалните и местните органи, социалните партньори, гражданското общество и други заинтересовани страни, включително при необходимост и външни партньори.

Гражданското общество действа като свързващо звено между Европейския съюз, държавите-членки и гражданите. Комисията ще продължи да подкрепя капацитета на НПО да действат на равнище ЕС и да вземат активно участие в разработването и прилагането на политиките на ЕС.

²⁷ http://ec.europa.eu/employment_social/progress/index_en.html.

Предприятията, в тясна връзка с други заинтересовани страни, могат също така активно да работят за целите на обновената социална програма, например в области като социалното приобщаване и развиването на уменията.

Гражданите, бизнесът и други заинтересовани страни следва да бъдат по-добре информирани за възможностите, които предоставя Европейският съюз, като се опира на съществуващи услуги като портала за работни места EURES, SOLVIT, Информационната система на вътрешния пазар, мрежата „Enterprise Europe“, Direct, Your Europe и др. Подготвя се „Служба за подпомагане на единния пазар“, с която ще се увеличи предлагането на информация и нейната достъпност²⁸.

Комисията ще продължи да насърчава гражданското участие, не на последно място в контекста на 2008 г. – Европейската година на межкултурния диалог. Резултатите от провеждането на годината трябва да имат траен ефект и да се вземат предвид във всички засегнати политики и програми.

Докато въвежда в действие Обновената социална програма, Комисията ще продължи да се интересува от становищата на гражданите и заинтересованите страни.

5.6. Гарантиране, че всички политики на ЕС насърчават възможностите, достъпа и солидарността

Разработването на базирани на факти мониторингови инструменти ще стане важно средство, за да се гарантира, че всички политики на ЕС отразяват целите, свързани със стимулирането на възможностите, достъпа и солидарността. Договорът, който в момента е в сила, изисква всички дейности на ЕО да имат за цел да полагат „усилия за премахването на неравенствата и за насърчаване на равенството между мъжете и жените“²⁹. Общопризнат факт е, ЕС следва да вземе предвид целите на социалните политики и от нуждата от борба с всички форми за дискриминация при определянето и прилагането на всички други политики. Като част от дейността си по оценяване на въздействието Комисията ще продължава да подлага всички най-важни нови инициативи на старателен анализ по отношение на социалното им въздействие. Комитетът за оценка на въздействието ще продължи да търси доказателства, че потенциалното въздействие в социалната област и в областта на заетостта изцяло се вземат под внимание преди да бъдат направени предложенията. При оценяването на съществуващите политики Комисията ще засили вниманието си към социалното им въздействие.

ЕС вече е развил силен социален рефлекс, когато разработва законодателството на вътрешния пазар и мерки по отношение на него. Например правилата на ЕС за обществените доставки дават широко пълномощия на властите да вземат предвид социалните въпроси при избора на най-добрата оферта³⁰. Новите инициативи като мониторингът на пазара на дребно, в това число и на цената и на качеството на основните стоки, може да доведе до положителни последици в социалната област.

²⁸ SEC(2005) 985, 20.7.2005 г.

²⁹ Член 3 от Договора за ЕО.

³⁰ Наръчникът за социално отговорни обществени поръчки, който ще бъде публикуван от Комисията през 2009 г., ще предостави подробни насоки и примери в този контекст.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Новите социални дадености изискват нови отговори. Промените се извършват бързо – и политиките трябва да бъдат в крак, да отговарят по иновативен и гъвкав начин на предизвикателствата на глобализацията, на технологичния напредък и демографското развитие.

Настоящата обновена социална програма е такъв отговор – тя показва по какъв начин целите за възможности, достъп и солидарност ще бъдат преобразувани в конкретни действия. Тя представлява комплексен политически отговор, който допълва Лисабонската стратегия и който показва ангажимент за постигане на резултати в полза на гражданите. Тя показва, че европейските стойности са все така в центъра на европейските политики и са неразделна част от европейския отговор на глобализацията. Тя отразява твърдия ангажимент на Комисията по отношение на социалното измерение, вече определен в стратегическите ѝ цели през 2005 г., и е съществен принос към по-широките усилия Съюзът да бъде икономически силен, социално отговорен и сигурен. Настоящата програма, както и нейните действия и инструменти, ще бъде преразгледана заедно с Лисабонската стратегия за периода след 2010 г.

Комисията призовава Съвета и Европейския парламент да подновят ангажимента си към социалното измерение на Европейския съюз, като подкрепят настоящата обновена социална програма и се съгласят със законодателните предложения, които я придружават.